

Il·lustracions: Albert Navarro

CAMÍ AMIC

**XARXA DE CAMINS
ESCOLARS DE BADALONA**

Ajuntament de Badalona

PROJECTE CURS 2017-2018

Índex

1. Presentació
2. El camí escolar: marc conceptual, ideològic i normatiu
3. Antecedents i situació actual
4. Objectius marc
5. Agents implicats
6. Proposta metodològica per a la construcció d'un camí amic
7. Pla d'acció 2017-18
8. Serveis i recursos
9. Documents

Comprovar que els nens caminen per sota del vent, que no cal patir per les coses fràgils.
Joan Barril i Joan Ollé

Propòsit 2018 de la Taula d'Infància i Adolescència de Badalona (TIAB)

1. Presentació.

Aquest document sorgeix de l'Annex "Projecte Camins escolars" que va elaborar la Comissió del Pla de Seguretat i Educació Viària de Badalona (CPSEVB) (abril 2014) i del Projecte pilot base dels camins escolars (gener 2017) fet pel Grup de Treball de Camins Escolars (GTCE) del Consell de la Mobilitat Sostenible i el Transport Públic (CMSTP). Actualitza i incorpora noves idees i propostes pensades i valorades en les reunions GTCE) celebrades en el 2017 i es va construir com a eina del Projecte de creació i desenvolupament de Camins Amics de Badalona.

Aquest document justifica i exposa una proposta per a la construcció i funcionament de camins amics que té en compte, iniciatives dutes a terme fins ara a la nostra ciutat.

2. El camí escolar: marc conceptual, ideològic i normatiu.

El sistema de transports actual genera problemes de salut, per a totes les persones deguts a l'empobriment de la qualitat de l'aire, inseguretat viària i la transformació de l'espai públic en un espai de trànsit en comptes d'un espai de socialització, aprenentatge, joc i convivència. El camí escolar neix com a resposta a aquestes problemes amb una doble vessant, educativa i de reflexió, d'una banda, i de transformació de l'entorn, de l'altra.

Una de les estratègies per aconseguir una nova cultura de la mobilitat urbana es basa en posar en valor hàbits de mobilitat sostenible ja existents i en promoure nous comportaments. Es tracta d'impulsar maneres de fer i modes de transport tradicionalment invisibilitzats i infravalorats com el fet d'anar a peu o l'ús del patinet, la bicicleta, el monopati, etc.

En aquesta projecte es tenen en compte documents de l'arxiu de la CPSEVB, el Pla de Mobilitat Urbana de Badalona (PMUB), que inclou la Proposta 3.1.4 (pàg. 175), i el Dossier Tècnic de Seguretat Viària Els camins escolars del Servei Català de Trànsit de la Generalitat de Catalunya:

http://transit.gencat.cat/web/.content/documents/seguretat_viaria/dossiers_tecnics/doss_tec_27.pdf

3. Antecedents i situació actual.

L'escola Artur Martorell va iniciar, el curs 2007-08, un procés de creació d'un Camí escolar. Des del curs 2010-11 es van posar en pràctica algunes mesures.

El curs 2009-10 es va elaborar el Projecte de Camí escolar de l'Institut Isaac Albéniz, que integrava la zona dels centres Pompeu Fabra i EASD Pau Gargallo. En relació a aquest projecte, el PMUB inclou la Proposta 3.1.4.

El curs 2010-211, l'AMPA de l'escola Planas i Casals també va iniciar un procés de creació de camí escolar i va elaborar el document "Enquesta sobre hàbits de mobilitat", que es va fer arribar a la regidoria de Medi Ambient i Mobilitat el mes de novembre de 2011. En relació a les necessitats i mesures proposades, des de l'Ajuntament es van fer algunes intervencions puntuals.

En el curs 2016-17 es va constituir el GTCE del CMSTP. A la reunió del GT del 21 de desembre de 2016 es va acordar reiniciar, com a projecte Pilot a tota la ciutat, el projecte de Camí Escolar de la zona d'influència de les escoles Artur Martorell i Lola Anglada, incloent la perspectiva de l'obertura a la mateixa, a partir de setembre de 2017, de dos grups de 1r d'ESO d'un nou Institut.

A partir del treball fet en les dues escoles, en el GT del Consell i en els Serveis d'Espais Públics i Mobilitat, d'Educació i de Comunicació de l'Ajuntament, finalment, el 22 de setembre de 2017 es va inaugurar el Camí Amic del Parc que integra itineraris de les zones properes a les escoles Artur Martorell i Lola Anglada.

A la reunió del GT del 26 d'octubre, i a partir de la resposta dels centres als contactes fets i als correus enviats en el mes de juny i setembre des d'Espais Públics i Mobilitat de l'Ajuntament, es va acordar que en el curs 2017-18 s'impulsi la creació de tres Camí Amic en les zones properes a l'escola Jungfrau, Maregassa i Progrés (vinculat a la creació d'una possible ZUAP i al projecte de pacificació del trànsit promogut pel Servei Català del Trànsit).

Així mateix es va acordar fer accions de sensibilització adreçades als equips de mestres i AMPA de les escoles del Dte 4 i de la zona propera a l'escola Planas i Casals per tal que a finals del curs 17-18 es determinin quins centres es vincularan al projecte i impulsaran la creació d'un nou Camí Amic.

Complementàriament, el GT ha elaborat un document (en procés de maquetació) sobre criteris i mesures a tenir en compte a tota la ciutat per millorar la seguretat i la mobilitat de les persones independentment que existeixin projectes o estigui funcionant un camí amic.

4. Objectius marc.

- Promoure que els infants vagin caminant o en bicicleta a l'escola de manera autònoma, segura i sostenible.
- Fomentar l'espai públic com a espai de socialització.
- Impulsar hàbits de vida saludable.
- Disminuir l'impacte que significa l'alta acumulació de vehicles privats circulant en determinats horaris i punts de la ciutat.

5. Agents implicats.

Per a cada zona vinculada al camí amic (i en l'àmbit ciutat):

- Centres educatius: consell escolar, equip directiu, alumnat, claustre, AMPA i famílies.
- Voluntariat.
- Establiments i agrupacions comercials de la zona.
- Entitats, empreses, entitats, serveis i centres: Associacions de veïnes i veïns de la zona, TUSGSAL, Àrea Metropolitana de Barcelona, Institut Badalona 7, etc.
- Ajuntament: Alcaldia i Districtes 1 i 4, Espais Públics i Mobilitat, Comerç, Sostenibilitat i Medi Ambient, Participació, Comunicació, Tecnologies de la Informació i la Comunicació, Educació, Convivència.
- Consells de participació: C. de Ciutat; C. de la Mobilitat Sostenible i el Transport Públic; C. Escolar Municipal; C. dels Infants de Badalona.
- Àrea Metropolitana de Barcelona (Camí Amic del Parc).

6. Proposta metodològica per a la construcció d'un camí amic.

Aquesta proposta pretén establir ponts entre l'educació ambiental i la participació comunitària per al canvi i la transformació que es vol aconseguir. Entenem que el públic objectiu del projecte no és exclusivament l'alumnat dels centres escolars, que si n'ha de ser el principal protagonista, sinó el conjunt de la comunitat escolar i educativa, que inclou el professorat, les mares i els pares, avies, avis i altres acompanyants, entitats del barri, establiments comercials, i els serveis de l'administració que actuen en el territori.

Existeixen diferents maneres de posar en marxa un camí escolar. Força vegades el procés de creació d'un camí escolar integra camins que vinculen diferents centres educatius d'un mateix territori. En aquest sentit, cal considerar i atendre el mateix procés de construcció del camí com un procés participatiu i d'aprenentatge compartit. Aquesta proposta es basa, en part, en un procés que contempla les fases següents (accions de diferents fases podrien fer-se en un mateix moment, avançar-se o retardar-se d'acord amb les necessitats concretes de cada centre):

I. Elaboració del Projecte operatiu base:

- Determinació de les fases, planificació de les accions a realitzar, agents, calendari i pressupost.
- Recopilació de dades sobre el funcionament de la mobilitat de cada zona, incidències i accidents en els darrers tres anys.

II. Presentació i sensibilització:

- Acord del Consell escolar de cada centre per impulsar la construcció d'un camí amic i creació de la Comissió del Camí AMIC de Centre (CCAC).
- Identificació i contacte amb altres possibles centres i amb els agents que hi han de participar.

- Constitució de la Comissió del camí amic de cada zona propera a les escoles Jungfrau, Progrés i Maregassa.
- Determinació d'activitats informatives i de formació: xerrada de presentació del projecte, elaboració d'una presentació ppt, preparació d'activitats lúdiques, etc.
- Determinació del nom propi que ha de tenir el camí amic de cada zona.
- Presentació del projecte de Camins amics als equips de mestres i AMPA de les escoles del Dte 4 (25 de gener) i de la zona propera a l'escola Planas i Casals

III. Diagnòstic:

- Elaboració, resposta i anàlisi d'un qüestionari* en línia de mobilitat adreçat a totes les famílies del centre per conèixer les formes bàsiques de desplaçament a les entrades i sortides (matí i tarda), els itineraris i les situacions i problemes que es detecten (* revisió i actualització del qüestionari i de l'aplicació utilitzada pel Camí Amic del Parc).
- Treball de camp i estudi de les característiques de cada itinerari per part de l'alumnat de cada centre. Utilització de l'APP feta per l'alumnat d'ESO (curs 16-17) de l'Institut Badalona 7.
- Determinació dels itineraris principals del camí.

IV. Construcció de la proposta de camí amic:

- Elaboració de conclusions: proposta d'aspectes a transformar (conductes i elements de la via pública).
- Atenció al treball fet per l'alumnat i comunicació a l'Ajuntament de les propostes elaborades i acordades per la CCAC.
- Determinació dels canvis en actituds i d'elements de la via pública que cal transformar de manera immediata, a curt i a mig termini.
Comunicació i acords amb els agents implicats.

V. Comunicació: senyalització i campanya informativa

Entenem que la comunicació és un dels àmbits del projecte, transversal i permanent al llarg de totes les fases del mateix.

- Difusió de la imatge gràfica del Camí Amic, utilització dels elements de senyalització i de la campanya informativa (àmbit escola, camí amic i ciutat).
- Elaboració i edició d'un díptic informatiu del Camí Amic.
- Elaboració del plànol d'itineraris del Camí Amic de cada zona.
- Difusió del vinil A5 per a establiments col·laboradors de cada zona.

VI. Execució, posada en funcionament i avaluació

- Inici de l'aplicació de les mesures acordades.
- Organització de la Festa d'inauguració de cada Camí (2a quinzena de set. 2018?).
- Manteniment, seguiment, registre d'incidències i avaluació permanent des de la CCAC.

-Calendari de les principals accions:

Accions	CA zona Escola Jungfrau	CA zona Escola Progrés	CA zona Escola Maregassa

7. Pla d'acció 2017-18

Una vegada s'hagi iniciat el procés de construcció del Projecte del Camí Amic de les zones properes a les escoles Jungfrau, Progrés i Maregassa i de sensibilització dels centres del Dte 4 i de la zona de l'escola Planas i Casals, es considera que també cal dur a terme les accions següents:

- Seguiment de les obres del lateral de l'autopista en relació als criteris de promoció de Camins Amics i a la zona del Parc Serentill (Proposta 3.1.4 del PMUB) (EASD Pau Gargallo, Isaac Albéniz, Pompeu Fabra, i centres de primària propers).
- Actualització dels estudis de mobilitat existents i determinació del Mapa de zones de la ciutat en les quals es considera prioritari promoure la creació, progressiva, de camins amics.
- Seguiment del funcionament i necessitats del Camí Amic del Parc incloent la participació de l'Institut Ca l'Arnús.
- Participació de la temàtica dels Camins Amics en la MOBILONA (21 de març).

8. Serveis i recursos

Està previst que la realització dels materials informatius es gestionin des dels àmbits d'Educació i de Comunicació de l'Ajuntament de Badalona.

Està previst que l'adaptació, creació, senyalització i ubicació dels equipaments i materials urbans es gestionin des de l'Àmbit d'Espais Públics i Mobilitat.

Existeix una partida específica per a camins escolars en el pressupost d'Espais Públics i Mobilitat.

9. Documents

Genèrics:

-El camí escolar i la seva influència per canviar hàbits i transformar l'entorn urbà. José Francisco Cid, 2012.

-Camino escolar. Pasos hacia la autonomía infantil. M. Foment, 2010.

http://www.fomento.gob.es/MFOM/LANG_CASTELLANO/ESPECIALES/CAMINO_ESCOLAR/

-Itineraris segurs per a escolars. Dossier tècnic de seguretat viària. Servei Català de Trànsit, Generalitat de Catalunya, 2003.

De camins escolars i de la ciutat:

-Fullet Camí escolar, escola Artur Martorell, 2011.

-Projecte Camí escolar, Institut Isaac Albéniz, curs 2009-2010.

-Enquesta sobre hàbits de mobilitat", escola Planas i Casals, AMPA, 2011.

-Enquesta de Mobilitat. 2009.

-Millores de la mobilitat per a l'entorn dels centres escolars de Badalona, 2009 (pwp).

-Pla Local de Seguretat Viària de Badalona, 2009; i Informe de Seguiment, 2011.

-Pla de Mobilitat Urbana de Badalona (PMUB), març 2014 (en exposició pública).

-Dossier Tècnic de Seguretat Viària Els camins escolars, SCT Generalitat de Catalunya:

http://transit.gencat.cat/web/.content/documents/seguretat_viaria/dossiers_tecnics/doss_tec_27.pdf

-Plànol dels projectes de camins escolars i de les zones amb necessitats expressades fins ara.

EL GTCE disposa d'aquests documents i d'altres vinculats als projectes de camins amics de Badalona i escolars d'altres poblacions: Barcelona, Mollet, S. Adrià de Besòs, etc.

Gener 2018

Grup redactor del Projecte:

Grup de Treball de Camins Escolars del Consell de la Mobilitat Sostenible i el Transport Públic.